

Reggio Emilia inspirerer barnehager over hele verden

Gjennom flere tiår har barnehager verden over latt seg inspirere av den pedagogiske filosofien og praksisen i Reggio Emilia. Hva er det ved den norditalienske måten å tenke barn og pedagogikk på som treffer så mange?

Av John Roald Pettersen

Kari Carlsen er førsteamanuensis ved Høgskolen i Telemark og koordinator for det norske Reggio Emilia-nettverket. Hun har besøkt Reggio Emilia en rekke ganger, og har vært opptatt av deres måte å tenke og arbeide på siden tidlig på 1980-tallet.

- For meg startet det med boka "Et barn har hundre språk", som Anna Barsotti, Karin Wallin og Ingela Mæchel skrev i 1981, og lysbildeserien fra Reggio Emilia som for mange av oss ble det første visuelle møtet med hvordan de jobbet og hva de fikk til der, sier Kari Carlsen.

I Norge var det særlig formingslærere i førskolelærerutdanningen som de første årene lot seg engasjere av det de så og hørte fra Reggio Emilia. De var imponert over hva barnehagene der fikk til med barna, og så også at barnas bilder til en viss grad gikk på tvers av grunnleggende kunnskap vi baserte oss på i utdanningene, sier Kari Carlsen.

- Vi hadde lært at barns tegneutvikling gikk i stadier, og at de tegnet slik og slik alt etter hvor gamle de var. I Reggio-barnehagene tegnet de langt mer avanserte bilder i 4-6-års alder enn forventet, så vi, og det harmonerte med både mitt og andres kjennskap til barn og bilder: Det ligger lange *læringsprosesser* bak bildene, sier Carlsen. Selv skrev hun boka "Inntrykk og uttrykk" sammen med Arne Marius Samuelsen i 1988, der inspirasjonen fra Reggio Emilia er tydelig.

I Sverige, som er blitt et stort "Reggio Emilia-land", var det andre sider som fenet først. Der var det strukturene, det sosiale aspektet og demokratikningen som ble inngangen til en stor og varig interesse.

- I Reggio Emilia er de opptatt av *alt* dette, hele tiden. Av politikk, strukturer, samarbeid, pedagogikk, estetikk, de hundre språkene og så videre. Og når man lærer Reggio Emilia bedre å kjenne, skjønner man at alt dette henger nært sammen, sier Carlsen.

Demokrati og "hundre språk"

Det er to grunnelementer man ikke kommer utenom når man skal forklare hva den pedagogiske filosofien i Reggio Emilia handler om, sier Kari Carlsen. Det ene er oppdragelse til demokrati. Arbeidet med barnehagene i Reggio Emilia var i sin tid et ledd i oppbyggingen av samfunnet etter andre verdenskrig, og "aldri mer fascisme" var et viktig ideologisk grunnlag. Likeverd og respekt har vært nøkkelord hele veien.

- Noe av det jeg selv har lært mest av, er den dialogen pedagogene der nede har med barna, og hvordan dette gjennomsyrrer alt arbeid de gjør. Selv har jeg tatt opp lydopptak i diverse prosjekter jeg har vært involvert i her i landet, og har lært mye om hvordan vi snakker til barn, hva vi forventer av svar, og i hvor stor grad vi faktisk lytter eller ikke lytter til barn.

Et annet nøkkelbegrep er de hundre språkene, som grunnleggeren Loris Malaguzzi skrev om. Barn har mange "språk" å uttrykke seg på og lære gjennom, men frarøves de fleste av dem fordi vi tradisjonelt har bedt barn "tenke uten hender" og "handle uten hode". Et mangfold av uttrykksmåter gir en dypere forståelse, er grunntanken.

- Det er ikke så overraskende at Reggio Emilia-filosofien har møtt stor gjenklang i Skandinavia. Vi har en barnehagetradisjon her også som i stor grad bygger på respekt for barn, på helhet og sammenheng, og jeg tror dette er en viktig grunn til at mange barnehagemiljø i Norden har kjent seg igjen i måten de tenker og arbeider på i Reggio Emilia, samtidig som vi blir utfordret, sier Kari Carlsen.

Nettverk

I Norge finnes det et organisert Reggio-nettverk på landsplan, som i første rekke formidler informasjon om studieturer til Reggio Emilia, og kurs med folk fra Reggio Emilia her i Norge og Norden for øvrig.

- Det er viktig å møte grunnideene og få formidlet praksis *direkte* fra personalet i Reggio Emilia, og vi er i den heldige situasjonen at vi har tilgang til den kunnskapen og erfaringene de har på denne måten, sier Carlsen.

I tillegg er det dannet lokale nettverk flere steder i landet. Blant annet i Nord-Trøndelag, Trondheim, Ålesund, Bergen, Karmøy, Stavanger og Porsgrunn/Skien og Ås er det grupper av barnehager som har systematisk samarbeid med bakgrunn i en felles inspirasjon. I Ås kommune har de bestemt seg for at samtlige kommunale barnehager skal arbeide inspirert av grunntankene og filosofien i Reggio Emilia.

- At det oppstår slike lokale grupper som lar seg inspirere og arbeider ut fra sine egne forutsetninger, er helt i tråd med tenkningen i Reggio Emilia. Der nede understreker de at dette ikke handler om en pedagogikk eller en arbeidsmetode som kan kopieres, og poengterer at det ikke finnes Reggio Emilia-barnehager utenfor Reggio Emilia. De er også svært skeptiske til land som utvikler målstyrte "Reggio Emilia-programmer" for barnehagene. Det bryter med den grunnleggende tenkningen. Her i landet har vi nok også sett eksempler på enkeltstående prosjekter som ikke har hatt dyp nok forståelse av hva dette handler om, og nettopp derfor er det positivt at det oppstår lokale miljøer og nettverk som utvikler seg og varer over tid. Samtidig vil jeg understreke at det er viktig å starte der man er, og samtidig arbeide sammen med andre slik at diskusjonen og inspirasjonen holdes levende, sier Kari Carlsen.

Dette er Reggio Emilia

Reggio Emilia er en by i Nord-Italia. Reggio Emilia er også blitt et begrep for den pedagogiske filosofien og praksisen som gjennom femti år er utviklet i de kommunale barnehagene i byen. Måten de tenker på i Reggio Emilia har vakt interesse over store deler av verden, og har fått sine tilhengere både i Europa, USA, Sør-Amerika, Australia og Asia.

Den pedagogiske filosofien i Reggio Emilia er forankret i en dyp respekt for barnet og en overbevisning om at alle barn er født rike og intelligente, med en sterk drivkraft til å utforske verden. I Reggio Emilia har man en sterk tro på menneskets muligheter, og legger stor vekt på solidaritet, samarbeid og en tro på at man gjennom å bekrefte barnas individualitet og rettigheter på sikt kan forandre verden i en mer demokratisk retning.

Reggio Emilia-filosofien står for en pedagogikk i stadig utvikling og endring, blant annet i takt med samfunnets endringer og ut fra barnas behov. Derfor har ikke Reggio Emilia noe pedagogisk program som andre kan overta eller kopiere. Men mange lar seg inspirere av grunntankene og filosofien, og utvikler dem i sin egen sammenheng og ut fra egne forutsetninger.

Loris Malaguzzi var i mange år sjef for de kommunale barnehagene i Reggio Emilia, og la viktige deler av grunnlaget for virksomheten og den pedagogiske filosofien. Malaguzzi skrev i sin tid diktet "Et barn har hundre språk".

BARNEHAGEFORUM

Denne artikkelen er hentet fra barnehageforum.no